

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 15 березня 2016. № 96/2016. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96/2016> (дата звернення: 02.05.2020)

3. Бутузов В.М. Протидія комп'ютерній злочинності в Україні (системно-структурний аналіз): [монографія]. К. : КИТ, 2010р. 408 с.

4. Грицюк Ю.І. Кіберінтервенція та кібербезпека України: проблеми та перспективи їх подолання. *Науковий вісник національного лісотехнічного університету України: збірник науково-технічних праць*. Львів: РВВ НЛТУ України. 2016р. Вип. 26.8. 400 с.

5. Діордіца І. В. Поняття та зміст кіберзлочинності. URL: <http://goal-int.org/ponyattya-ta-zmist-kiberzlochinnosti/> (дата звернення: 02.05.2020)

6. Довгань О.Д., Доронін І.М. Ескалація кіберзагроз національним інтересам України та правові аспекти кіберзахисту: монографія/ НАПрН України, НДІІП. К.: Видавничий дім «АртЕк», 2017. 107 с.

7. Присяжнюк М.М., Цифра Є.І. Особливості забезпечення кібербезпеки. *Експертні системи та підтримка прийняття рішень*. 2017. С. 61–68.

8. Гнатюк С.О., О.Г. Корченко. *Інформаційна безпека: виклики і загрози сучасності: зб. матеріалів наук.-практ. конф., 5 квітня 2013 року, м. Київ*. К.: Наук.-вид. центр НА СБ України, 2013р. 416 с.

9. Шеломенцев В. П. Основні напрями і суб'єкти забезпечення кібернетичної безпеки України. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : науково-практичний журнал / Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби з організованою злочинністю. Київ: 2011. № 2/3 (25/26). 391 с.

10. Шило А. В. Проблема забезпечення кібербезпеки: чинне законодавство України та сучасні виклики. *Кримінальні загрози в секторі безпеки: практики ефективного реагування: матеріали панельної дискусії III Харків. міжнар. юридичного форуму «Право»*. Харків : Право, 2019. 176 с.

Білінська В.

*студентка I курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.і.н, доцент
кафедри теорії та історії
держави і права ТНЕУ
Ухач В.З.*

ПОНЯТТЯ ЮРИДИЧНОЇ ДЕОНТОЛОГІЇ ЯК НАУКИ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Проблеми, пов'язані із дисципліною та поведінкою впливають з потреб правосвідомості, зміцнення законності серед юристів.

Дослідженням заявленої наукової проблеми займалися такі фахівці: Ю. О. Агешин, О. М. Бандурка, І. В. Бенедик, І. В. Бризгалов, В. М. Горшенєв, С. Д. Гусарєв, А. Р. Крусян, О. О. Лукашова, М. І. Малишко, В. С. Нерсєсянц, М. Ф. Орзих, О. І. Осауленко, О. М. Пасько, О. Ф. Скакун, С. С. Сливка, Н. П. Свиридюк та інші.

Метою дослідження є дати широке уявлення про професію юриста, висвітлити суміжні професії, з якими він так чи інакше може стикатися як посадова особа і як громадянин, визначити загальні нормативи культури юриста в Україні.

Юридична деонтологія - це область юридичної науки і дисципліни, узагальнююча система знань кодексу професійної етики юриста [1, с. 69]. Будь-яка наука може розглядатися як дослідницька діяльність, а також як результат цієї діяльності, а саме знання про предмет дослідження.

Деонтологія - це наука про знаходження ефективного способу формування зв'язку адвоката з колегами і тими, кому він надає свої послуги, яким він повинен бути в ході здійснення свого правового статусу. Також це узагальнений результат про систему знань в мистецтві спілкування і прийняття правильного рішення в юридичній практиці. Аналіз юридичної літератури показує, що немає чіткого визначення юридичної деонтології. При інтерпретації цієї концепції існують такі підходи: 1) нормативна - обґрунтовує практичні, моральні рекомендації, нормативні приписи до юриста будь-якої спеціалізації; 2) загальний - включає основні аспекти характеристики належного, обов'язкового в повсякденній поведінці; 3) спеціальний (окремий) – висвітлює специфічні, деонтологічні особливості конкретних спеціальностей правників (адвоката, прокурора, слідчого, судді, нотаріуса) [2, с. 214].

Зрозуміло, що ця класифікація умовна. Крім того, ці методи не можна розрізнити, так як вони взаємопов'язані. Юристи, як і люди інших професій, повинні керуватися концепцією етики: бути уважним один до одного; чесним; правдивим; гуманним; чуйним; ментальним.

Однак ці якості мають свою специфіку і нюанси. У діяльності людей інших професій вони дещо відрізняються від юристів. У юриста вони визначаються специфікою діяльності кожної з юридичних спеціальностей: юрист, прокурор, суддя, слідчий, нотаріус, адвокат і т.д. Особливість професії юриста полягає в тому, що він постійно стикається з необхідністю вирішити найскладніші проблеми за лічені хвилини, за якими стоять життя і честь їхніх клієнтів. Ухвалення юридичних рішень вимагає великих зусиль, мобілізації досвіду і знань, розуміння ступеня відповідальності перед клієнтом, командою, в якій він працює, а також перед суспільством. Тільки зв'язавши з ними всі різні спеціальності, відповідні сторони з їх типовим проявом і надавши їм конкретну систему, ви можете створити загальні знання про кодекс професійної поведінки, правила, яким кожен повинен слідувати і керуватися. Цим і покликана займатися наука - юридична деонтологія. Її особливість в тому, що вона характеризує юриспруденцію крізь призму адвокатури. Предметом правової деонтології є звіт правил, яким повинен керуватися адвокат, система ментальних, правових, політичних, етичних і естетичних норм-вимог, колективно визначають правовий режим професійного спілкування з колегами і клієнтами. Предметом правової деонтології є не сума предметів юриспруденції, психології, політології, етики, естетики, а цілісність, в якій одне з них не може бути відокремлене, а тільки підсистема культури особистості в русі, розвитку, спілкуванні і гармонії. Найважливішою формою існування об'єктів легальної праці є поведінка, яке керується міркуваннями правового характеру. Поведінка людини визначається не тільки знанням соціальних норм (норм моралі, звичаїв, права, громадських організацій), а й його ставленням до певних цінностей, які захищені цими нормами. Це проявляється не тільки в культурі мислення, а й в умінні організувати свою роботу: 1) спілкування; 2) здатність оцінювати і переоцінювати професійний досвід; 3) проаналізувати власні можливості; 4) здатність приймати правильні рішення (мати мудрість, щоб прийняти правильне рішення); 5) вміння орієнтуватися в психологічних і моральних особливостях клієнта; 6) створити сприятливий психологічний клімат в колективі; 7) естетично оформляти документи [3, с. 136]. Робота адвоката є відповідальною і напруженою, вона не може бути основною і другорядною, значущою і марною - всі його дії, від першої зустрічі з клієнтом до результату розгляду судової справи - це тільки процес повернення соціального (морального, правового, політичного і т. д.) статусу, відновлення можливості активно і творчо жити і працювати. Результат зневаги правами обвинуваченого завжди потребує уваги, чуйності, турботи, які часто бувають придушені через порушення їх прав або ненавмисного злочину, клієнт бачить в адвокаті того, хто здатний впоратися з його неприємностями. Складність положення полягає в тому, що він не може гарантувати абсолютний успіх і в той же час повинен знайти можливості для відновлення справедливості, а коли результат судового рішення має

серйозні наслідки, він повинен мати сміливість сказати це. Всякий раз, коли цього вимагають обставини, він зобов'язаний звернутися за допомогою до своїх колег - старших і досвідченіших товаришів, а не проявляти необґрунтованої самовпевненості, оскільки це може фатально вплинути на долю клієнта. Особливо важливо, щоб в команді була атмосфера, коли юрист може бути впевнений, що його колега прийде йому на допомогу в потрібний час з порадою, участю і зробить це люб'язно, без докорів і принижень людини, яка до нього звернулася. Удосконалення форм наступності в роботі юристів різних спеціальностей набуває важливого значення. Їх ефективність буде забезпечена тільки в тому випадку, якщо в основі експертних відносин буде лежати не формальний, а творчий, зацікавлений і вільний стиль, форми і методи якого засновані на тактиці, суть якої перш за все - в турботі про людину, яка, в свою чергу, диктує необхідність приділяти серйозну увагу реалізації деонтологічних принципів в правових спільнотах.

Таким чином, загальна юридична деонтологія відіграє провідну роль як в широкому, так і у вузькому сенсі. Без стандартної деонтології не може виникнути ні загальна, ні спеціальна деонтологія. У цій статті враховуються всі три деонтології: загальна, нормативна, спеціальна, але основна увага приділяється загальній деонтології, а також нормативній, в тій мірі, в якій вона пов'язана із загальною деонтологією. Правова деонтологія розглядається в широкому сенсі: важливість деонтології не обмежується виконанням юриста своїх професійних обов'язків відповідно до профілю юриспруденції, але також стосується області взаємозв'язку юриспруденції, соціальної психології та інших наук (елементи якого включають деонтологію). Цей підхід узгоджується з ідеєю місця правової деонтології в науковій та практичній проблемі, яка розвивалися протягом півтора десятиліть.

Список використаних джерел

1. Скакун О. Ф., Овчаренко Н. І. Юридична деонтологія: Підручник. 1999. С. 280
2. Ухач В. З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
3. Сливка С. С., Чорнобай О. Л. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2018. Вип. 32. С. 4-6.

Венгер Т.

*студентка I курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.і.н, доцент
кафедри теорії та історії
держави і права THEU
Ухач В.З.*

МІЖНАРОДНІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ АСПЕКТИ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Актуальність теми пов'язана з прагненням світової громадськості до створення та закріплення єдиної системи критеріїв оцінки етичних аспектів поведінки адвоката, розвитком та підвищенням вимог до професійності, компетентності, встановленням високих етичних стандартів поведінки до адвокатів кожної країни світу.

Тематика етики в професійній діяльності адвоката висвітлювалася у працях багатьох науковців, серед яких Т. В. Варофоломеєва, Т. Б. Вільчик, С. В. Гончаренко, С. О. Іваницький, О. Д. Святоцький, О. Г. Яновська та ін.

Мета полягає у дослідженні різних аспектів адвокатської етики, порівнянні основних засад та вимог до етики адвоката в різних країнах світу, та в Україні зокрема. Виходячи із